

รายงานวิจัย

เรื่อง

การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป 2550 :

กรณีการลงคะแนนล่วงหน้านอกเขตจังหวัด

General election of MP 2007 :

A case of pre-poll voting outside a province

สรุปย่อสำหรับผู้บริหาร

(Executive Summary)

สำนักวิจัยและพัฒนาการเลือกตั้ง

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง

สรุปย่อสำหรับผู้บริหาร (Executive Summary)

รายงานวิจัย เรื่อง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป 2550 : กรณีการลงคะแนนล่วงหน้านอกเขต เป็นอีกโครงการหนึ่งนอกจากโครงการประเมินผลการเลือกตั้งสมานฉันท์ และโครงการวิจัยการซื้อสิทธิขายเสียงในการเลือกตั้งท้องถิ่น สำหรับปีงบประมาณ 2550 ของสำนักวิจัยและพัฒนาการเลือกตั้ง ซึ่งภายหลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เราจะเห็นบรรยากาศ ความตื่นตัวของประชาชนต่อการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ประกอบกับสภาพทางทางการเมืองที่กระบวนการประชาธิปไตยแบบมีผู้แทนมาต้องมาสะดุดหยุดลงเป็นเวลานานถึง 16 เดือน จากการรัฐประหารเมื่อวันที่ 11 กันยายน 2549 จึงอาจเป็นเหตุผลประการหนึ่งที่ทำให้ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ได้ออกมาใช้สิทธิกันเป็นจำนวนมากถึงร้อยละ 74.45 และเมื่อคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เปิดให้มีการลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดได้ ก็ปรากฏว่า ผู้ที่ได้มาลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด มีจำนวนสัดส่วนค่อนข้างสูงอย่างไม่เคยปรากฏมาก่อน ดังนี้ ภาคกลางร้อยละ 99.26 ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อยละ 99.11 ภาคเหนือ ร้อยละ 98.86 และภาคใต้ ร้อยละ 97.31 ด้วยเหตุนี้สำนักวิจัยและพัฒนาการเลือกตั้ง ด้านกิจการบริหารงานเลือกตั้ง สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง จึงได้ทำการศึกษาวิจัยขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาให้ทราบถึง

วัตถุประสงค์

- 1 กระบวนการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2550 กรณีการลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด
- 2 ปัญหาและอุปสรรค ในการดำเนินการจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2550 กรณีการลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด
- 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการปรับปรุงแก้ไขการบริหารจัดการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร เป็นการเลือกตั้งทั่วไป พ.ศ. 2550 กรณีการลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด จากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการเลือกตั้ง เพื่อนำมาปรับใช้ในการจัดการเลือกตั้งต่อไป

ในการทำการศึกษานี้เกี่ยวกับ การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นการทั่วไป พ.ศ. 2550 กรณีการลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด คณะผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยใช้แบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่างผู้ลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด ทั้งสิ้น 957 ตัวอย่าง จากจำนวน 13 จังหวัด นอกจากนี้ยังได้ทำการสัมภาษณ์โดยใช้แบบสัมภาษณ์กับ

กลุ่มเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องในการจัดการเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด ซึ่งประกอบด้วย กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัด หัวหน้างานจัดการเลือกตั้ง ผู้อำนวยการประจำหน่วยเลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัดและกรรมการประจำหน่วยที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัด นายทะเบียนอำเภอ และนายทะเบียนท้องถิ่น ผลการศึกษาวิจัยสรุปได้ ดังนี้

1. คุณลักษณะทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่แล้วเป็นเพศชาย ร้อยละ 52.9 แต่ก็มีจำนวนไม่ต่างจากเพศหญิงมากนัก ส่วนมากจะมีอายุอยู่ระหว่าง 21 – 30 ปี ซึ่งเป็นวัยเริ่มต้นการทำงานและจบการศึกษามาได้ไม่นาน วุฒิการศึกษาที่จบจะเป็นปริญญาตรีถึงร้อยละ 40.1 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาและอาชีวศึกษา ร้อยละ 33.3 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับราชการหรือรัฐวิสาหกิจ รองลงมาจะเป็นอาชีพรับจ้าง ส่วนระดับรายนั้นจะอยู่ระหว่าง 5,000 ถึง 10,000 บาท เป็นส่วนใหญ่ ข้อมูลส่วนนี้สนับสนุนเหตุผลว่าทำไมจึงมาใช้สิทธิลงคะแนนล่วงหน้านอกเขตกันมาก เพื่อประหยัดค่าใช้จ่ายในการเดินทาง ไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายกลับไปใช้สิทธิยังภูมิลำเนาเดิม

2. การรับรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการใช้สิทธิล่วงหน้านอกเขตจังหวัด

2.1 กรณี หนังสือตอบรับการแจ้งลงทะเบียนใช้สิทธินอกเขตจังหวัด

พบว่า กรณีการได้รับหนังสือแจ้งตอบรับการลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด ส่วนใหญ่แล้ว ร้อยละ 69.6 จะได้รับ ส.ส. 42/ข ก่อนถึงวันเลือกตั้ง (23 ธ.ค. 50) มีบางส่วนที่ยังไม่ได้รับ ประมาณ ร้อยละ 30.4 ซึ่งกลุ่มตัวอย่างบางคนให้เหตุผลในการที่ไม่ได้รับการตอบรับว่า ไม่ค่อยได้สนใจติดตามว่าจะตอบรับกลับมาหรือไม่เพราะคิดว่าได้ไปทำการแจ้งลงทะเบียนไว้โดยถูกต้องแล้ว จึงคิดว่าไม่น่ามีปัญหา

2.2 การรับทราบข้อมูลข่าวสารในการไปขอแจ้งลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่จะรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับกำหนดเวลาในการไปแจ้งลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัดจากสื่อประเภททีวีและวิทยุ กรณีนี้จึงเห็นได้ว่าประชาชนสามารถเข้าถึงสื่อประเภทนี้ได้มากกว่าสื่อประเภทอื่น ไม่ว่าจะเป็น สื่อเอกสารเผยแพร่ของรัฐ หนังสือพิมพ์ จากการบอกเล่าของคนใกล้ชิดเคียง หรือหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้าน ประชาชนเข้าถึงค่อนข้างน้อย อาจเป็นเพราะรูปแบบสีสันไม่น่าสนใจและการเผยแพร่ยังไม่กว้างขวางเท่ากับทีวีและวิทยุ ที่เป็นทั้งภาพและเสียง อีกทั้งระยะเวลาในการเผยแพร่อาจจะน้อยเกินไปทำให้ไม่สามารถกระจายลงไปได้อย่างทั่วถึง

สำหรับผู้ที่ได้ไปแจ้งขอลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตต่างก็มีความเห็นตรงกันเป็นส่วนใหญ่ว่าได้รับความสะดวกจากเจ้าหน้าที่พอสมควร มีบ้างบางแห่งที่เห็นว่าไม่ค่อยได้รับสะดวกเพราะมีผู้ไปแจ้งลงทะเบียนใช้สิทธินอกเขตจังหวัดกันมาก

2.3 ความคิดเห็นต่อช่องทางหรือวิธีการยื่นขอลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ความเห็นในหลายวิธีการด้วยกันนอกเหนือจากการไปแจ้งที่สำนักทะเบียนท้องถิ่นหรือสำนักทะเบียนอำเภอ โดยเสนอให้เพิ่มช่องทางการแจ้งลงทะเบียนทางอินเทอร์เน็ต ถึงร้อยละ 36.6 เนื่องจากเห็นว่าคอมพิวเตอร์มีใช้กันอย่างแพร่หลายทั้งที่ทำงานและที่บ้าน ส่วนอีกช่องทางหนึ่งคือ ให้มีการจัดหน่วยรับแจ้งลงทะเบียนเคลื่อนที่ (Mobile Unit) ครอบคลุมจุดรับลงทะเบียนยังสถานที่สำคัญ อาทิ ตามโรงงานใหญ่ๆ ย่านนิคมอุตสาหกรรม หรือสถานศึกษาเป็นต้น เท่ากับเป็นการทำงานเชิงรุกในการอำนวยความสะดวกให้กับผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และอาจจะมีผลให้จำนวนผู้มีสิทธิลงคะแนนเลือกตั้งมีจำนวนมากขึ้นเพื่อให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์การเลือกตั้งที่เป็นประชาธิปไตย คือ ต้องเป็นการเลือกตั้งที่ทั่วถึง

2.4 ความคิดเห็นต่อข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับขั้นตอนการไปใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด

พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ จะได้รับเอกสารแนะนำตัวผู้สมัครก่อนวันเลือกตั้ง (23 ธันวาคม 2550) ซึ่งเป็นไปตามมาตรา 59 (2) พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรและการได้มาซึ่งสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2550 อย่างไรก็ตามก็ยังมีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่ยังไม่ได้รับ เอกสารแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้งทำให้ขาดข้อมูลเพื่อประกอบการตัดสินใจ แต่ก็มีผู้ตอบแบบสอบถามบางส่วนที่ไม่ค่อยสนใจเรื่องการได้รับเอกสารแนะนำตัวผู้สมัครเพราะคนเหล่านี้จะรู้จักผู้สมัครและมีข้อมูลผู้ที่ตนตั้งใจจะเลือกอยู่แล้ว

ส่วนการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับวิธีการและขั้นตอนการลงคะแนนล่วงหน้านอกเขตส่วนใหญ่จะรับทราบจากสื่อทีวีและวิทยุ ประมาณร้อยละ 58.9 และส่วนที่รับทราบจากสื่ออื่นๆ อาทิ ทราบจากเอกสาร เผยแพร่ของหน่วยงานรัฐไม่ว่าจะเป็น โปสเตอร์ แผ่นปลิว แผ่นพับ นั้นมีน้อย ซึ่งเป็นไปได้ว่าน่าจะมีผลมาจากปริมาณการพิมพ์ที่มีน้อย คนไม่ค่อยสนใจอ่าน หรือโอกาสที่จะเข้าถึงสื่อประเภทสิ่งพิมพ์มีน้อย ดังนั้นในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์จะเห็นได้ว่าสื่อที่มีประสิทธิภาพในการเข้าถึงประชาชนมากที่สุดก็คือสื่อประเภทวิทยุและโทรทัศน์

2.5 ความคิดเห็นต่อการจัดให้มีการลงคะแนนล่วงหน้านอกเขตจังหวัด ณ ที่เลือกตั้งกลาง

พบว่า การที่สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งจัดให้มีการลงคะแนนล่วงหน้านอกเขตจังหวัดทำให้ผู้มีสิทธิเลือกตั้งซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างมีความเห็นว่าได้รับความสะดวกและช่วยเปิดโอกาสให้ผู้มีสิทธิได้ใช้สิทธิเลือกตั้งอย่างเสมอภาคและทั่วถึง อีกทั้งยังเห็นด้วยว่าการที่จัดให้มีการใช้สิทธิลงคะแนนล่วงหน้าเป็นเวลา 2 วันนั้นเหมาะสมดีแล้วเพราะผู้ใช้สิทธิจะได้ไม่ไปใช้สิทธิกันหนาแน่นมากในวันเดียว ซึ่งเห็นด้วยถึงร้อยละ 91.7 ส่วนการที่ให้มีที่เลือกตั้งกลางกระจายไปทุกอำเภอส่วนใหญ่ก็เห็นด้วยเช่นกันเพราะเท่ากับเพิ่มความสะดวกในการเดินทางไปใช้สิทธิเลือกตั้ง และการกำหนดสถานที่เลือกตั้งกลางในครั้งนี้ ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความเห็นว่าหา้ง่ายและ

สะดวกในการเดินทางเพราะจะอยู่ในเมืองและใช้สถานที่ราชการที่ประชาชนรู้จักเป็นที่เลือกตั้งกลาง

2.6 ความคิดเห็นต่อการปฏิบัติหน้าที่ของกรรมการประจำหน่วยที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัด (กปน.)

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าใหญ่เจ้าหน้าที่ กปน. ประจำที่เลือกตั้งกลางได้อำนวยความสะดวกแก่ผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง จะเห็นได้จากการจัดเจ้าหน้าที่ให้คำแนะนำช่วยตรวจบัญชีรายชื่อของผู้มาใช้สิทธิให้ก่อนเข้าไปแสดงตนในที่เลือกตั้ง การดูแลช่วยเหลือผู้พิการ เป็นต้น และยังเห็นด้วยอีกว่าขั้นตอนและวิธีการใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตมีความสะดวกรวดเร็ว และอาจเป็นเพราะผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งคุ้นเคยกับวิธีการใช้สิทธิเลือกตั้งอยู่บ้างแล้ว อีกทั้งได้รับข่าวสารข้อมูลแนะนำเกี่ยวกับวิธีการใช้สิทธิเลือกตั้งจากสื่อวิทยุโทรทัศน์มาก่อนด้วย ในส่วนของผู้จัดการเลือกตั้งเองก็ได้มีการเตรียมการรองรับจำนวนผู้มาใช้สิทธิไว้ล่วงหน้าแล้วเนื่องจากทราบจำนวนจากผู้มาลงทะเบียนขอใช้สิทธิไว้ อย่างไรก็ตามกลุ่มตัวอย่างบางส่วนก็มีความเห็นว่าไม่ได้รับความสะดวกรวดเร็ว การเตรียมการของผู้จัดการเลือกตั้งขาดความพร้อมซึ่งก็มีเป็นบางจังหวัดเพราะขาดการณ์ไม่สอดคล้องกับจำนวนผู้มาใช้สิทธิ

ในส่วนการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ กปน. ในที่เลือกตั้งกลางนั้น กลุ่มตัวอย่างผู้ใช้สิทธิเลือกตั้งส่วนใหญ่เห็นว่าเจ้าหน้าที่ในหน่วยลงคะแนนปฏิบัติหน้าที่ได้ถูกต้องตามระเบียบกฎหมาย และก็เชื่อว่าการที่กรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัดกำหนดสถานที่เลือกตั้งกลางนั้นเชื่อว่ามีความเป็นกลาง

2.7 ความคิดเห็นต่อการรณรงค์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยว่าการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ช่วยให้ประชาชนเข้าใจถึงขั้นตอนและวิธีการลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัดได้อย่างถูกต้อง และเป็นไปอย่างทั่วถึง อีกทั้งยังช่วยให้ประชาชนเกิดความเข้าใจและทราบถึงเรื่องการเสียสิทธิทางการเมือง ขณะเดียวกันก็มีกลุ่มตัวอย่างบางส่วนที่ไม่เห็นด้วยและเห็นว่าการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ยังมีน้อยเกินไปและไม่ทั่วถึง นอกจากนี้ กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ยังเห็นด้วยว่าการรณรงค์ประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งล่วงหน้าช่วยให้ประชาชนเข้าใจและทราบถึงเรื่องการเสียสิทธิทางการเมือง เข้าใจถึงเรื่องการเพิ่มชื่อ ถอนชื่อและยังมีส่วนกระตุ้นให้ประชาชนไปใช้สิทธิเลือกตั้งมากขึ้น มีจำนวนถึงร้อยละ 97.6 ส่วนการได้รับข่าวสารข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตนั้นส่วนใหญ่มีความพึงพอใจต่อข่าวสารข้อมูลที่ได้รับ เช่น เรื่อง ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนและแบบแบ่งเขตเป็นอย่างไร ช่วยให้เกิดความเข้าใจมากขึ้น

2.8 ความคิดเห็นต่อการให้ม็องการเอกชนและประชาชนช่วยในการตรวจสอบการเลือกตั้งล่วงหน้า

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยว่า กกต. ควรเปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนและประชาชนเข้ามีส่วนร่วมในการตรวจสอบการเลือกตั้งล่วงหน้าด้วยเหมือนกับในวันใช้สิทธิเลือกตั้งจริง เพราะจะช่วยให้เกิดความโปร่งใส เนื่องจากมีคนกลางและยังมีความเห็นเพิ่มเติมอีกด้วยว่าถ้า กกต. เปิดโอกาสให้องค์กรเอกชนและประชาชน เข้ามีส่วนร่วมเป็นเป็นกรรมการประจำหน่วย (กปน.) และผู้ช่วยปฏิบัติงานในหน่วยเลือกตั้งกลาง ก็จะเป็นสิ่งที่ดี เพราะที่ประชาชนเข้าใจคิดว่า มีแต่พวกข้าราชการเท่านั้น

2.9 ความคิดเห็นต่อการส่งเอกสารแนะนำตัวผู้สมัครไปยังผู้มีสิทธิตามมาตรา 59 (2)

พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญและข้อห้าม

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นว่าข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับผู้สมัครที่ส่งให้ นั้น เพียงพอต่อการตัดสินใจว่าจะลงคะแนนเลือกผู้ใด แต่ก็มีบางส่วนเห็นว่าข่าวสารข้อมูลผู้สมัครที่ส่งมาให้นั้นน้อยเกินไป ส่วนการที่ กกต. ออกระเบียบและข้อห้ามว่าด้วยการปิดแผ่นป้ายหาเสียงของผู้สมัครนั้น กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เห็นด้วยเพราะรู้สึกว่าเป็นระเบียบเรียบร้อย การที่ประชาชนจะเลือกใครคงไม่ใช่เพราะมีภาพโปสเตอร์ตัวเองติดมากที่สุด และข้อห้ามในเรื่องการจำหน่ายแจกสุราหรือจัดเลี้ยง นับตั้งแต่วันที่ 18.00 น. ก่อนวันเลือกตั้งล่วงหน้าออกเขตเป็นต้นไปจนถึง 24 น. ของวันเลือกตั้งวันสุดท้าย กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบข้อห้ามดังกล่าว มีเพียงร้อยละ 13.9 ที่ไม่ทราบ

2.10 ความคิดเห็นต่อการแจ้งลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด

พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ทราบเรื่องการแจ้งลงทะเบียนนอกเขตจังหวัดว่าหากแจ้งลงทะเบียนแล้วจะมีผลตลอดไปถ้าไม่มีการไปแจ้งยกเลิก แต่ก็มีจำนวนใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างที่ไม่ทราบและเข้าใจว่าชื่อตนเองที่ลงทะเบียนใช้สิทธินอกเขตวันนั้นจะย้ายกลับภูมิลำเนาเดิมโดยอัตโนมัติภายหลังวันเลือกตั้ง ซึ่งในเรื่องนี้กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ ถึงร้อยละ 91.1 เห็นด้วยที่จะให้ กกต. จัดให้มีการลงทะเบียนใช้สิทธิล่วงหน้าออกเขต และควรให้มีผลเฉพาะ เลือกตั้งครั้งที่ลงทะเบียนเท่านั้น

บทสรุป

ภาพรวมปัญหาและข้อเสนอแนะต่อกระบวนการจัดการเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด

1. การแต่งตั้งเจ้าพนักงานผู้ดำเนินการเลือกตั้งประจำที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัด

ปัญหา

- 1.1 อัตรากำลังของเจ้าพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งไม่เพียงพอในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้สิทธิ
- 1.2 เจ้าพนักงานที่ได้รับการแต่งตั้งบางคนยังขาดความเข้าใจในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทำให้การดำเนินงานขาดประสิทธิภาพ
- 1.3 มีการเปลี่ยนแปลงตัวเจ้าหน้าที่ในวันลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด ซึ่งไม่ได้ผ่านการอบรมทำให้ขาดความเข้าใจในหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบหรือได้รับมอบหมาย
- 1.4 การส่งคู่มือให้กับจังหวัดโดยผ่านทางเว็บไซต์ แล้วให้ทางจังหวัดอบรมกันเองซึ่งบางครั้งเกิดปัญหาขัดข้องทางเทคนิคทำให้ล่าช้า และบางเรื่องในคู่มืออ่านแล้วไม่เข้าใจเนื่องจากการเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเลือกตั้งต่างไปจากเดิม

ข้อเสนอแนะ

- 1.1 ในการแต่งตั้งเจ้าพนักงานประจำที่เลือกตั้งกลาง ต้องให้สอดคล้องกับจำนวนผู้มาลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขตจังหวัด โดยทางสำนักงาน กกต.จว. ต้องมีการวางแผนที่ดีและติดตามข้อมูลอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 วิธีการอบรมให้ความรู้กับเจ้าพนักงานประจำที่เลือกตั้งกลางควรเน้นทำความเข้าใจทุกขั้นตอนเพื่อจะได้สามารถปฏิบัติงานแทนกันได้เมื่อมีกรณีจำเป็น
- 1.3 เสนอให้มีการแต่งตั้งเจ้าหน้าที่ผู้ช่วยเหลือประจำที่เลือกตั้งกลาง โดยให้มีหน้าที่ในการอำนวยความสะดวกแก่ผู้มาใช้สิทธิและดูแลการจ่ายอุปกรณ์ที่จำเป็นเมื่อทางเจ้าหน้าที่ประจำหน่วยร้องขอ
- 1.4 การจัดส่งคู่มือการปฏิบัติงานของพนักงานประจำที่เลือกตั้งกลางนอกจากทางเว็บไซต์แล้วควรส่งผ่านทางไปรษณีย์ด้วยและควรมีการจัดประชุมชี้แจงในกรณีที่มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการปฏิบัติใหม่ ๆ

อย่างไรก็ตามในกรณีเรื่องอัตรากำลังไม่เพียงพอ นั้น สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งได้เคยมีหนังสือด่วนที่สุด ที่ลต 03031/ว1489 ลงวันที่ 14 ธันวาคม 2550 ถึง ผอ.กกต.จว.ทุกจังหวัดและกรุงเทพมหานคร เรื่องการนับคะแนนเลือกตั้งสำหรับบัตรเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดและนอกราชอาณาจักร โดยย้ำเน้นในเรื่อง การแต่งตั้งกรรมการนับคะแนนจากบัตรเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดและนอกราชอาณาจักร จำนวน 1 ชุด ประกอบด้วย ผอ.นับคะแนน 1 คน กรรมการนับคะแนน 9

คน จนท.รปภ. อย่างน้อย 1 คน โดยให้เพิ่มเติมได้ 1 ชุด ทุกหนึ่งพันสองร้อยของใส่บัตรเลือกตั้งที่เพิ่มขึ้น

2. ขั้นตอนการจัดการเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด

ปัญหา

- 2.1 การจัดพิมพ์บัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิลงคะแนนนอกเขตจังหวัด (ส.ส.10/ก) ของนายทะเบียนล่าช้า รายชื่อผู้ลงคะแนนตกหล่น เนื่องจากขาดกำลังเจ้าหน้าที่ที่จะรับผิดชอบโดยตรง
- 2.2 การจัดสถานที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัดบางแห่งคับแคบ อยู่ไกลไม่สะดวกในการเดินทาง

ข้อเสนอแนะ

- 2.1 สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งควรให้การสนับสนุนงบประมาณในการจัดบุคลากรเพื่อรับผิดชอบในการจัดพิมพ์บัญชีรายชื่อของสำนักทะเบียน โดยเฉพาะ หรือขอการสนับสนุนงบประมาณในส่วนนี้จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งจะช่วยลดปัญหาการจัดพิมพ์บัญชีรายชื่อไม่ให้ตกหล่นหรือเสร็จทันตามกำหนดเวลา อีกทั้งควรมีการประสานงานอย่างใกล้ชิดระหว่างสำนักทะเบียนกับสำนักงาน กกต.จว.
- 2.2 การจัดสถานที่เลือกตั้งกลาง ควรพิจารณาทั้งสถานที่ตั้ง ความสะดวกในการเดินทางและกว้างขวางเพียงพอ แม้สถานที่กำหนดไว้บางแห่งจะอยู่ไกลจากผู้มีสิทธิเลือกตั้งบางคนแต่ขอให้มีรถโดยสารที่ไปมาได้สะดวก

3. การปฏิบัติงานในวันลงคะแนนเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด

ปัญหา

- 3.1 เนื่องจากครั้งนี้มีผู้มาใช้สิทธิลงคะแนนกันเป็นจำนวนมาก จึงอำนวยความสะดวกได้ไม่เต็มที่ และสถานที่ลงคะแนนบางแห่งมีนักศึกษามาเป็นเจ้าหน้าที่ช่วยปฏิบัติงาน ไม่ทราบหน้าที่และขั้นตอนที่ชัดเจนในการปฏิบัติงาน จึงไม่สามารถช่วยแบ่งเบาภาระได้
- 3.2 เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในที่เลือกตั้งกลางต้องรับภารกิจหลายอย่างในวันเลือกตั้ง และยังคงดูแลหีบบัตรที่เสร็จสิ้นการลงคะแนนแล้วด้วย จึงเป็นภาระต่อเรื่องที่หนัก

ข้อเสนอแนะ

- 3.1 ในการอบรมต้องมีการย้ำเน้นขั้นตอนต่าง ๆ หรือให้มีเจ้าหน้าที่ที่มีประสบการณ์ในการจัดการเลือกตั้ง และรู้ระเบียบขั้นตอนดีคอยเป็นที่ปรึกษาให้คำแนะนำ
- 3.2 ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ที่จะดูแลหีบบัตรเลือกตั้งอีกส่วนหนึ่งภายหลังเสร็จสิ้นการลงคะแนนแล้ว

4. การรณรงค์ประชาสัมพันธ์และให้ข้อมูลข่าวสารการเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดแก่ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง

ปัญหา

- 4.1 การกำหนดแผนการประชาสัมพันธ์การเลือกตั้งการเลือกตั้งนอกเขตจังหวัดทั้งของส่วนกลาง และของสำนักงาน กกต.จว. กับระยะเวลาในการแจ้งลงทะเบียนและในวันที่ใช้สิทธิเลือกตั้ง จะต้องสอดคล้องและเหมาะสมช่วงเวลากัน และให้มีความต่อเนื่องพอสมควร
- 4.2 ช่องทางในการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ของส่วนกลางควรเป็นการประชาสัมพันธ์ทาง วิทยุ โทรทัศน์ รวมถึงหอกระจายข่าวประจำหมู่บ้านให้มากที่สุดเนื่องจากประชาชนในต่างจังหวัด สนใจการรับฟังมากกว่าการอ่าน
- 4.3 ควรจัดให้มีการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ การลงทะเบียนใช้สิทธิเลือกตั้งนอกเขต รวมถึงขั้นตอนการใช้สิทธิเลือกตั้ง โดยอาจจะจัดให้ ณ ที่จุดแจ้งขอลงทะเบียน หรือจัดเป็นหน่วย เคลื่อนที่ไปยังสถานประกอบการใหญ่ ๆ ที่มีผู้ไปลงทะเบียนกันจำนวนมาก โดยเฉพาะเขต นิคมอุตสาหกรรมหรือตามโรงงานใหญ่ ๆ หรือ สถานศึกษาบางแห่ง

5. ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสำนักทะเบียนและการลงทะเบียน

ปัญหา

- 5.1 สำนักทะเบียนกลางเปิดโปรแกรมเชื่อมต่อในการพิมพ์บัญชีรายชื่อผู้ลงทะเบียนนอกเขต จังหวัดให้สำนักทะเบียนจังหวัด / อำเภอ ล่าช้า ทำให้ไม่สามารถปิดประกาศได้ทันตาม กำหนดเวลา
- 5.2 กรณีที่มอบให้ผู้อื่นไปทำการแจ้งลงทะเบียนแทนต้องมีใบมอบฉันทะทำให้ไม่สะดวก
- 5.3 การลงทะเบียนขอใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด โดยส่งทางไปรษณีย์มายังสำนักทะเบียน มีความล่าช้า ทำให้ล่วงเลยระยะเวลาที่กฎหมายกำหนด
- 5.4 สถานที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัดมีจำนวนน้อยเกินไป ไม่สะดวกในการเดินทางไปใช้สิทธิ ลงคะแนน
- 5.5 รูปแบบ ขนาดของบัญชีรายชื่อ ผู้มีสิทธิเลือกตั้งมีขนาดใหญ่เกินไป ไม่สะดวกในการ ปฏิบัติงาน การจัดเก็บ และยังสิ้นเปลืองงบประมาณในการจัดพิมพ์
- 5.6 เจ้าหน้าที่ของสำนักทะเบียนขาดข้อมูลและความรู้เกี่ยวกับรายละเอียดขั้นตอนการจัดการเลือกตั้ง ไม่ทราบกำหนดการที่ชัดเจน โดยเฉพาะเกี่ยวกับการใช้สิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขต จังหวัด ทำให้ไม่สามารถให้คำแนะนำที่ชัดเจนเวลาที่มิผู้มาลงทะเบียนได้

ข้อเสนอแนะ

- 5.1 ควรจัดให้มีการประชุมเพื่อทำแผนการทำงานร่วมกันระหว่างสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักทะเบียนกลาง และสำนักทะเบียนจังหวัดและอำเภอ เพื่อให้การประสานงานในการจัดพิมพ์บัญชีรายชื่อของผู้ลงทะเบียนนอกเขตจังหวัดสามารถดำเนินการได้ทันตาม

กำหนดเวลา อีกทั้งได้ทราบข้อมูลที่ต้องการของห้วงเวลาในการจัดการเลือกตั้ง และขั้นตอนต่าง ๆ

- 5.2 กรณีการขอให้ผู้อื่นไปทำการแจ้งลงทะเบียนแทน หากเป็นบุคคลที่อยู่ในครอบครัวหรือทะเบียนบ้านเดียวกันก็ไม่ควรต้องมีใบมอบฉันทะ
- 5.3 การลงทะเบียนขอใช้สิทธินอกเขตจังหวัดทางไปรษณีย์ บางครั้งมาถึงสำนักทะเบียนล่าช้าขึ้นกับผู้แจ้งลงทะเบียนว่าส่งไปรษณีย์เมื่อไร ซึ่งตามระเบียบจะถือตามตราประทับของไปรษณีย์อยู่แล้ว ซึ่งถ้าหากส่งเร็วก็จะไม่มีปัญหาความล่าช้า
- 5.4 ขอให้เพิ่มสถานที่เลือกตั้งกลางนอกเขตจังหวัดเพิ่มขึ้น โดยพิจารณาจากจำนวนผู้แจ้งลงทะเบียน หรืออาจจะกำหนดเป็นโซน หรือไครอยู่ภาคใดก็ให้ไปแจ้งลงทะเบียน ณ ที่จุดใดจุดหนึ่ง และให้ใช้สิทธิลงคะแนน ณ จุดที่แจ้งลงทะเบียนไว้วัน
- 5.5 ปรับขนาด รูปแบบบัญชีรายชื่อให้เล็กลงเพื่อสะดวกในการทำงานและการจัดเก็บ และควรแยกบัญชีรายชื่อผู้มีสิทธิเลือกตั้งล่วงหน้านอกเขตจังหวัด จากหน่วยเลือกตั้งปกติ เพื่อให้เกิดความสะดวกในการทำงาน

6. เรื่องการประสานงานและสังเคราะห์ระหว่างส่วนกลางกับภูมิภาค

ปัญหา

- 6.1 ปัญหาความไม่เข้าใจในหนังสือสั่งการจากส่วนกลางไปยังสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งประจำจังหวัด ในบางกรณีขาดการอธิบายให้ข้อมูลที่เพียงพอ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานในระดับจังหวัด เกิดความไม่มั่นใจเพราะเกรงว่าจะขัดกับกฎหมาย

ข้อเสนอแนะ

- 6.1 ในการออกหนังสือสั่งการจากส่วนกลางที่มีลักษณะเกี่ยวข้องกับขั้นตอนตามกฎหมาย ควรมีการอธิบายหรือชี้แจงเหตุผลประกอบในบางเรื่องที่เป็น เพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดและมีความมั่นใจในฝ่ายปฏิบัติตามหนังสือสั่งการ
